

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากรายงานการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกรมสามัญศึกษา ได้ชี้ให้เห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ พฤติกรรมการสอนของครูและได้รวบรวมพฤติกรรมดังกล่าวไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ครูโดยทั่วไปยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ครูยังเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แสดงบทบาทของตนในฐานะผู้ป้อนวิชาความรู้ให้นักเรียนและนักเรียนเป็นผู้รับเท่านั้น
2. ครูยังไม่ใส่ใจในการหาความรู้และปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัยทำให้ครูขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ
3. ครูไม่เตรียมการสอน และขาดความรับผิดชอบในวิชาที่สอน
4. ครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอน
5. ครูสอนไม่เต็มเวลาและ เต็มหลักสูตร
6. ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูอาจารย์ขาดความรู้ในหลักวิชาครูและจิตวิทยาการศึกษา ครูบางคนต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการสอน ครู-อาจารย์ไม่เข้าใจหลักการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (กรมสามัญศึกษา 2529: 6-7)

จากการสรุปผลการพัฒนาการศึกษาและประเด็นปัญหาหลักของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) หนึ่งในปัญหาและสาเหตุที่ทำให้การศึกษายังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร คือ

การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา แม้การเรียนการสอนด้านความรู้ วิชาการ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนก็ยังไม่เป็นผลที่น่าพอใจ สาเหตุที่สำคัญส่วนใหญ่เนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบท การนิเทศการศึกษากระทำไม่ได้ทั่วถึง และไม่เพียงพอทั้งยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร (สำนักนายกรัฐมนตรื 2529: 16-17)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมควรที่จะต้องมีการแก้ไข โดยใช้การนิเทศการศึกษา แต่การนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง เพราะโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรแก้ไขด้วย "การจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน" อันเป็นวิธีการหรือกระบวนการ หรือกิจกรรมที่บุคคลภายในโรงเรียนคิดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะและ เจตคติของบุคลากรภายในโรงเรียน มีผลทำให้การบริหารและการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา 2530: 1)

กรมสามัญศึกษาโดยความร่วมมือของกองแผนงานและหน่วยศึกษานิเทศก์ได้จัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา โดยให้มีการทดลองในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน แล้วนำผลมาปรับปรุงให้ได้แนวทางการดำเนินงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนให้ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 1

ในปีงบประมาณ 2529 กรมสามัญศึกษามีนโยบายให้เขตการศึกษาแต่ละเขตดำเนินการขยายผลโดยมุ่งหวังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะโรงเรียนที่เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 2

สำหรับขั้นตอนที่ 3 กรมสามัญศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2534 โดยจัดทำตามแผนพัฒนาการศึกษามปี 2530 ระยะที่ 6 มีเป้าหมายขยายผลในแต่ละปีงบประมาณไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

ศึกษาทั่วประเทศ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2531: 3)

จากนโยบายเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าว หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จึงสนใจเรื่องการนิเทศการสอน ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2527 ก: 23) ได้พยากรณ์ไว้ว่า "แนวโน้มและความต้องการของการนิเทศการศึกษาในเมืองไทยในอนาคต จะหันมาสนใจการนิเทศการสอนเพิ่มขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน" และเสนอแนะว่าการนิเทศการสอนในอนาคตนั้น ควรจะเป็นการนิเทศโดยตรงต่อครูในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น และเทคนิคการนิเทศการสอนที่น่ามาทดลองใช้คือ การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) โดยจัดทำโครงการ "การทดลองส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2528 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

ปีงบประมาณ 2528-2529 จัดประชุมปฏิบัติการเรื่องการนิเทศแบบคลินิกให้กับศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จำนวน 25 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 40 คน จากโรงเรียน 4 โรงเรียน ซึ่งใช้เป็นโรงเรียนทดลองในโครงการ "ส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9"

โดยศึกษานิเทศก์และผู้นิเทศแบบคลินิกในโรงเรียน (ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูที่สนใจ) ได้รับความรู้และทักษะของการนิเทศแบบคลินิกเพื่อฝึกเป็นผู้นิเทศแบบคลินิก ทั้งนี้ศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้นิเทศครู ซึ่งได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้นิเทศแบบคลินิกในโรงเรียน ในช่วงนี้การดำเนินงานไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย เนื่องจากเป็นระยะทดลอง แต่ก็ได้แนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น

ปีงบประมาณ 2530 ได้มีการขยายโรงเรียนทดลองการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิกเพิ่มขึ้นอีก 6 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา คัดเลือกในเขตการศึกษา 9 เป็นโรงเรียนในโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้นอีก 2 โรงเรียน จึงมีโรงเรียนในโครงการทั้งสิ้น 12 โรงเรียน แต่เป็นโรงเรียนโครงการทดลองคลินิก 10 โรงเรียน

ปีงบประมาณ 2531 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ได้รับ

งบประมาณให้ดำเนินงานตามโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยกำหนดเป้าหมาย ไม่ต่ำกว่า 30 โรงเรียน จึงได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก 21 โรงเรียน รวม โรงเรียนในโครงการทั้งสิ้น 33 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่เข้าโครงการใหม่ ได้อบรมหัวหน้า หมวดวิชาหรือครูที่สนใจให้เป็นผู้นิเทศแบบคลินิกโรงเรียนละ 3 คน ความรู้ที่ได้รับเพียงพอที่จะ ทำการนิเทศได้ หากผู้นิเทศได้ลองใช้และมีความมั่นใจในตนเองเพียงพอ

และในงบประมาณ 2531 นี้ ได้มีโครงการ "สร้างรูปแบบการฝึกปฏิบัติการนิเทศ แบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9" โดยจัดอบรมปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิกตามรูปแบบที่สร้างขึ้น ให้ผู้นิเทศในโรงเรียนทดลองการนิเทศแบบคลินิกเดิม 10 โรงเรียน จำนวน 45 คน และครูที่รับการนิเทศคู่กันอีก 45 คน เพื่อให้ผู้นิเทศมีความมั่นใจ และดำเนินงานการ นิเทศแบบคลินิกของโรงเรียนโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ให้ได้ผลตามที่ ต้องการ โดยฝึกปฏิบัติ 5 วัน ให้ได้ครบตามวัฏจักรของการนิเทศแบบคลินิก 3 วัฏจักร โดย ศึกษาิเทศก์จะนิเทศการปฏิบัติของผู้นิเทศในแต่ละภูมิภาคและแก้ไขไปด้วย

ดังนั้นขณะนี้จึงมีครูที่รับการอบรม เป็นผู้นิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนโครงการการนิเทศการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 106 คน

จากการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาในปัจจุบัน ได้มี ผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ถึงสภาพของการปฏิบัติงานนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนดังนี้

ประสงค์ สังขะไชย (2526: 133-136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4" พบว่า ผู้บริหารและครูเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรที่จะจัดงานนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน 8 งาน คือ การวางแผน การนิเทศ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดอำนวยการความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ งานบริการพิเศษ อื่น ๆ งานเกี่ยวกับชุมชนและงานการประเมินผล ส่วนปัญหาและอุปสรรคพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติการนิเทศ เป็นครั้งคราว และไม่มีระบบแบบแผน

นิวัตร นาคะเวช (2528: จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 4" พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิทยากรและ ผู้เชี่ยวชาญ ขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดการยอมรับ และขาดศรัทธาต่อ ผู้นิเทศครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมการนิเทศ รวมทั้งขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการ จัดกิจกรรมการนิเทศ

ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (2529: ฉ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การนำเสนอรูปแบบการ จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5" พบว่า ในส่วนที่เป็น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้รับการระบุน มากคือ ปัญหาและอุปสรรคทางด้านบุคลากรและการจัดการ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีดำเนินโครงการอื่น เนื่องจากสาเหตุที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งขาดความรู้และ ทักษะในการนิเทศการศึกษา และขาดการแนะนำจากผู้มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน การ จัดระบบยังไม่มีประสิทธิภาพ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ สมาน อัสวภูมิ ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม เรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" สำหรับครูมัธยมศึกษาชั้น และได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมตามโปรแกรมนี้เกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง "การนิเทศแบบคลินิก" ก็ได้รับคำตอบว่า ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับหลักการและแนวคิดซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการจัดการเรียน แต่หลายคน ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัตินั้นจะ เป็นไปได้มากน้อยเพียงใด จึง เป็นจุดที่น่าสนใจที่ควรจะได้มีการ ศึกษาค้นคว้าต่อไป (สมาน อัสวภูมิ 2526: 86)

จะเห็นได้ว่าจากรายงานการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาว่า ยังไม่สามารถดำเนินงานได้เพราะบุคลากรภายในขาดความรู้ ขาดทักษะ จึงทำให้ครูขาดการยอมรับ รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีดำเนินโครงการ แต่ในปีการศึกษา 2530 นิสิตปริญญาโท สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาความเข้าใจของผู้บริหาร และครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจต่อ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก (วันทนีย์ เฟื่องฟูเกียรติ 2531: ง,

พิศเพลิน ละม้ายแข 2531: ง, ปราโมทย์ สุวรรณกิจ 2531: ง, ชำนิ มีเพียร 2531: ง)

ดังนั้น เมื่อโรงเรียนได้เข้าโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 แล้ว ผู้บริหารและครูจึงทราบแนวทางในการดำเนินงานการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ได้
ให้ความรู้แก่ผู้นิเทศให้เป็นผู้นิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2528
และยังไม่มี การติดตามผลว่าผู้เข้ารับการอบรมให้เป็นผู้นิเทศ ได้นำเทคนิคการนิเทศแบบคลินิก
ไปใช้หรือไม่ ได้ผลเป็นอย่างไร และมีปัญหาในการปฏิบัติหรือไม่ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จึงสนใจจะทำวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการใช้เทคนิคการ
นิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9" ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการขยายผลไปยังโรงเรียนใน
โครงการต่อไป และยังเป็นแนวทางให้เขตการศึกษาอื่น ๆ ในการนำเทคนิคการนิเทศแบบคลินิก
ไปใช้ในโรงเรียนได้ต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อติดตามผลการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

คำถามที่ต้องการคำตอบ

โรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญ
ศึกษา เขตการศึกษา 9 มีการดำเนินงานเพื่อใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกอย่างไร ผลการใช้
เป็นอย่างไร และมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนที่อยู่ใน

โครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2530 - ธันวาคม 2531

2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
ในด้าน

2.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน ใช้กรอบของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา
ซึ่งประกอบด้วย

ก่อนดำเนินการนิเทศ

- การแจ้งนโยบาย
- การตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
- การสำรวจความต้องการจำเป็น
- การวางแผนการนิเทศ

ดำเนินการนิเทศ

- การดำเนินการปฏิบัติงาน
- การสนับสนุน การเสริมกำลังใจ

หลังการดำเนินการนิเทศ

- ประเมินผล
- การปรับปรุงแก้ไข

2.2 การใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ในการนิเทศการเรียนการสอนของ
ผู้นิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้กรอบกระบวนการหรือวิธีการนิเทศแบบคลินิกของโกลด์ แฮมเมอร์
(Goldhammer) ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

- การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน
- การสังเกตการสอน
- การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม

- การประชุมนิเทศ
- การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ

2.3 ผลการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ในด้าน

- ปริมาณ
- คุณภาพ

2.4 ปัญหาการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก

2.5 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จำนวน 33 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งอยู่ใน 5 จังหวัด คือ อุตรธานี หนองคาย เลย สกลนคร และขอนแก่น โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนผู้นิเทศและผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด	จำนวน ผู้นิเทศ	จำนวน ผู้บริหาร
1	โนนสูงพิทยาคาร	เมือง	อุตรธานี	5	1
2	นิคมสงเคราะห์วิทยา	เมือง	อุตรธานี	6	1
3	ท่าม่อ	ท่าม่อ	หนองคาย	6	1
4	น้ำสวยวิทยา	เมือง	หนองคาย	6	1
5	ผาอินทร์แปลงวิทยา	วังสะพุง	เลย	3	1
6	ภูเรือวิทยา	ภูเรือ	เลย	3	1
7	พังโคนวิทยาคม	พังโคน	สกลนคร	6	1
8	วางใหญ่วิทยาคม	วางใหญ่	ขอนแก่น	3	1
9	รังสรรค์วิทยาคม	บ้านไผ่	ขอนแก่น	4	1
10	บ้านโคกศึกษา	มัญจาคีรี	ขอนแก่น	3	1
11	ประจักษ์ศิลปาคาร	เมือง	อุตรธานี	3	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด	จำนวน ผู้นิเทศ	จำนวน ผู้บริหาร
12	อุตรพิชัยรัษฎพิทยาศึกษา	เมือง	อุตรธานี	3	1
13	ศรีบุญเรืองวิทยาการ	ศรีบุญเรือง	อุตรธานี	2	1
14	โนนสะอาดพิทยาศรค์	โนนสะอาด	อุตรธานี	3	1
15	คำแสนวิทยาสรรพ์	นากลาง	อุตรธานี	3	1
16	โนนสังวิทยาการ	โนนสัง	อุตรธานี	2	1
17	นากลางศึกษาวิษ	นากลาง	อุตรธานี	2	1
18	ปทุมเทพวิทยาการ	เมือง	หนองคาย	2	1
19	ปากคาดพิทยาคม	ปากคาด	หนองคาย	2	1
20	วังหลวงพิทยาศรพ์	โพนพิสัย	หนองคาย	3	1
21	เลยพิทยาคม	เมือง	เลย	6	1
22	เลยอนุกุลวิทยา	เมือง	เลย	3	1
23	สกลราชวิทยานุกูล	เมือง	สกลนคร	3	1
24	สกลนครพัฒนศึกษา	เมือง	สกลนคร	2	1
25	อากาศอำนวยศึกษา	อากาศ อำนวย	สกลนคร	2	1
26	มัธยมวาริชภูมิ	วาริชภูมิ	สกลนคร	3	1
27	กุดเรือคำวิทยาการ	วานรนิวาส	สกลนคร	2	1
28	นครขอนแก่น	เมือง	ขอนแก่น	2	1
29	ขามแก่นนคร	เมือง	ขอนแก่น	2	1
30	บ้านไผ่	บ้านไผ่	ขอนแก่น	8	1
31	ฝางวิทยายน	บ้านฝาง	ขอนแก่น	2	1
32	พล	พล	ขอนแก่น	2	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	จังหวัด	จำนวน ผู้นิเทศ	จำนวน ผู้บริหาร
33	โคกสิริวิทยาสรรค์	เมือง	ขอนแก่น	3	1
รวม				106	33

หมายเหตุ: หมายเลข 1-10 โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1
หมายเลข 11-33 โรงเรียนในโครงการระยะที่ 2

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา ส่งเสริมการนิเทศ การสอน โดยใช้การนิเทศแบบคลินิกของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ต่อไป
2. ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อเขตการศึกษาอื่น ๆ ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกของโรงเรียนในเขตต่อไป

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

1. การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง เทคนิคที่ใช้ในการนิเทศการสอนในชั้นเรียน เป็นกระบวนการสำหรับการสังเกตการสอนที่มีการดำเนินงานอย่างมีระบบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูด้วยหลักการที่ครูและผู้นิเทศวางแผนการสอน สังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน
2. การติดตามผลการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก หมายถึง การศึกษา การปฏิบัติของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงาน ผลและปัญหาการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียน โครงการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

3. โครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง โครงการที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จัดตั้งขึ้น เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา โดยให้นำเทคนิคการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ในการนิเทศการสอนในชั้นเรียน
4. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 จำนวน 33 โรงเรียน
5. โรงเรียนในโครงการระยะที่ 1 หมายถึง โรงเรียนในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการส่งเสริมการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 เดิม
6. โรงเรียนในโครงการระยะที่ 2 หมายถึง โรงเรียนในโครงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จำนวน 23 โรงเรียน
7. เขตการศึกษา 9 หมายถึง การแบ่งพื้นที่ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้แต่ละเขตได้ปฏิบัติงานทางวิชาการโดยมีจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น หนองคาย เลย และสกลนคร
8. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
9. ผู้นิเทศ หมายถึง หัวหน้าหมวดวิชาหรือครูที่ได้รับการอบรมเพื่อเป็นผู้นิเทศที่ใช้เทคนิคแบบคลินิกในการนิเทศการสอนของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
10. ครู หมายถึง ผู้มีตำแหน่ง เป็นครูปฏิบัติการสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียนในโครงการฯ ที่ได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศ (ในข้อ 9) โดยใช้การนิเทศแบบคลินิก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการฯ จำนวน 33 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ จำนวน 33 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 33 คน

1.2 ผู้นิเทศ ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาหรือครูที่ได้รับการอบรมให้เป็นผู้นิเทศ แบบคลินิก จำนวน 106 คน

1.3 ครูทุกคนที่ได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศแบบคลินิก จำนวน เท่าที่ปฏิบัติจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร ซึ่งมีอยู่ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีอยู่ 2 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นแบบ เลือกตอบและ เติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและผู้นิเทศ เกี่ยวกับ ขั้นตอนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้มีการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิด เลือกตอบและ เติมข้อความ

เมื่อได้ข้อมูลจากเครื่องมือฉบับที่ 1 แล้วจึงทราบว่าโรงเรียนใดมีการปฏิบัติงานของผู้นิเทศที่ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก จึง เก็บข้อมูลที่โรงเรียนนั้นอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเครื่องมือ ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามซึ่งมีอยู่ 2 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ในการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ตามกระบวนการนิเทศ ของโกล์แมน เมอร์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและตรวจสอบเอกสาร เกี่ยวกับ ผลและปัญหาการใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกในโรงเรียนในโครงการ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ แล้วสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น 3 ฉบับ

3.2 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 3 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำเครื่องมือที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็น เครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่ 1 ส่งและรับข้อมูลฉบับที่ 1 ทางไปรษณีย์ จำนวน 139 ชุด ได้รับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 121 ชุด

ครั้งที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือฉบับที่ 2 จำนวน 20 ชุด และเครื่องมือฉบับที่ 3 จำนวน 20 ชุด

รวมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 179 ชุด ได้รับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 161 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.94

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แบบสอบถามที่เป็นแบบเลือกตอบ และแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 แบบสอบถามที่เป็นการเติมข้อความ นำมาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ เสนอในลักษณะของการบรรยายและการวิเคราะห์ตามขั้นดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย คำถามที่ต้องการคำตอบจากการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะวิธีดำเนินการวิจัย และการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน การนิเทศงานวิชาการ การนิเทศการสอน การนิเทศแบบคลินิก งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือและวิธีการสร้าง เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ โดยเสนอตารางข้อมูล ประกอบการบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย ตามคำถามที่ตั้งไว้ ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรมและภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย